

Mestna občina Maribor
Zavod PIP
Fundacija Prizma
Mestne četrti in krajevne skupnosti

Maribor, 8.1. 2021

Javni odziv:

Evalvacija izvedbe participativnega proračuna “Čuj, sodeluj!” v Mestni občini Maribor za proračunski leti 2021 in 2022

Iniciativa mestni zbor (IMZ) aktivno spremlja izvajanje participativnega proračuna (PP) v Mariboru že vse od leta 2015, ko je Mestna občina Maribor (MOM), na pobudo IMZ, prvič v Sloveniji izvedla pilotni projekt PP v MČ Radvanje. Pilotni proces PP v 2015 je naletel na močan in pozitiven odziv občanov, vendar je izzzvenel v prazno, saj mnogi izglasovani projekti niso bili udejanjeni. Še slabše se je pisalo ponovnemu poskusu v 2018, ki je bil tako izmaličen, da mu ni bilo mogoče nadeti imena participativni proračun. Zato pozdravljamo uvedbo participativnega proračuna 2020, ki je bil izveden po modelu, ki se v Sloveniji kaže kot najboljša praksa in ki ga je nenazadnje leta 2014 zasnoval prav IMZ.

Posvetovalni del cikla participativnega proračuna, ki se je v Mariboru izvajal pod imenom “Čuj, sodeluj!”, se je z zaključkom glasovanja 23. 12. 2020 in objavo rezultatov glasovanja 28. 12. 2020 zaključil. Ker je PP živ proces, ki naj se iz cikla v cikel prilagaja in izboljšuje, je ob koncu posvetovalnega dela čas za evalvacijo.

Zato ob koncu posvetovalnega dela ponujamo svoje poglede na aspekte izvedbe, ki bi jih bilo vredno izboljšati v naslednji izvedbi. Naša perspektiva je perspektiva občanov, ki smo v participativnem proračunu sodelovali, podajali predloge in glasovali, pa tudi perspektiva izkušenih snovalcev PP v drugih slovenskih občinah. Glede izvedbe PP smo še pred zaključkom glasovanja izvedli tudi spletni posvet z občani, aktivnimi v samoorganiziranih četrtih skupnostih, vse zbrane informacije pa vključili v pričujoči dokument. V njem obdelamo aspekte, ki se dotikajo modela izvedbe, časovne dinamike, finančnega okvirja, informiranja, zbiranja predlogov, dela komisije, glasovanja, in ponudimo tudi nekaj nasvetov glede prihajajoče umestitve v proračun ter izvedbe v prihodnjih letih.

Model izvedbe

MOM je zasnovala PP v okvirju modela “participatorna demokracija”, ki ga uspešno uporablja tudi večina drugih občin, ki izvajajo PP. Model temelji na štirih fazah: zbiranje predlogov, evalvacija, glasovanje in izvedba. Občani v tem modelu sodelujejo kot predlagatelji in skozi glasovanje kot funkcionalni odločevalci. Gre za model delegirane moči, ki zaseda 7 izmed 8 stopenj državljanske participacije po Arnsteinini lestvici. Je napreden model, zato menimo, da ga velja v takšni obliki obdržati.

Časovna dinamika izvedbe

PP se je v letu 2020 izvajal precej časovno strnjeno, ob koncu leta, saj je od odločitve, da se uvede PP, pa do zaključka posvetovalnega dela preteklo precej malo časa. Posledično so nekateri aspekti izvedbe izpadli slabše, kot bi sicer, če bi bilo za pripravo na voljo več časa. Premalo je bilo predhodne komunikacije s sveti MČ in KS, ki so bili le obveščeni o že sprejetih odločitvah. Informacijsko kampanjo in njej pripadajoče gradivo se je snovalo kar med samo izvedbo, zato so informacije včasih do naslovnikov prišle prepozno. Komisiji za evalvacijo je zmanjkovalo časa, kar je okrnilo komunikacijo s predlagatelji, in je bila prisiljena v delitev nalog, ki bi jih bilo bolje opraviti skupaj.

Te pomanjkljivosti in časovna stiska se bodo najbrž v prihodnji izvedbi omilile, saj se bo PP z izkušnjami, pridobljenimi na podlagi letošnje izvedbe aktivnosti, izvajalo bolj učinkovito. Je pa tudi možnost, da se naslednji izvedbi nameni več pripravljalnega časa in se model in postopkovnik izvedbe pripravita ter na MS MOM sprejmeta v začetku leta 2022, informacijske vsebine se pripravijo okvirno do meseca maja, ko bi se pričelo zbiranje predlogov, ki bi se končalo pred obdobjem počitnic. Tako bi komisija imela na voljo celo obdobje počitnic, da kvalitetno izvede evalvacijo, glasovanje pa bi potem izvedli, ko se občani vrnejo z dopustov. Pri tej zgodnji izvedbi, z večjim premorom čez poletje, je sicer težje kot v strnjem posvetovalnem ciklu vzdrževati aktivacijo občanov vse do glasovanja, se pa s primernimi informacijskimi aktivnostmi lahko PP vseeno kvalitetno izvede.

Finančni okvir

S finančnim okvirjem 500.000 € za dve leti se MOM uvršča na rep slovenskih participativnih proračunov. V povprečju se finančni okvirji PP v Sloveniji vrtijo nekje okoli 0,8–1 % proračuna občine na leto, medtem ko je MOM namenila za PP približno 0,25 % proračuna. V primerjavi med občinami se tako mariborski PP odreže precej slabo, saj na primer za polovico manjša občina Koper za svoj PP nameni skoraj dvakrat več sredstev ali 960.000 €. Celo skoraj šestkrat manjša občina Ajdovščina se s 420.000 € težkim finančnim okvirjem približa mariborskemu okvirju. Primerjava ni le primerjava "prestiža", manjši zneski omejujejo fleksibilnost pri snovanju detajlov izvedbe (na primer pri oblikovanju območij, omejitvah za posamezne projektne predloge ipd.) in negativno vplivajo na pripravljenost občanov, da se aktivirajo in sodelujejo. Prav tako se pozitivni učinki PP in direktne participacije občanov povečujejo v skladu z deležem proračuna, ki je podvržen PP. Predlagamo, da se finančni okvir razširi na način, da bo primerljiv z uveljavljenimi PP v Sloveniji.

Območja

Glede izvajanja PP se je MOM odločila, da bo občino geografsko razdelila na štiri območja, in sicer na način, da je na levem bregu Drave vse MČ združila v eno območje in vse KS v drugo območje, postopek pa potem ponovila tudi na desnem bregu. Združevanje v območja ni nenavadno in se ga poslužuje velika večina občin, ki v Sloveniji izvajajo PP. Kljub temu se zdi specifična oblika območij nekoliko nerodna. Območji 1 in 3, ki sta združevali KS, sta bili nenavadni v tem, da sta v območje združile KS, ki

se med sabo geografsko niso stikale, kar je verjetno povzročilo nižjo stopnjo identifikacije občanov z območjem, v katerem naj bi glasovali. Prav tako je nekoliko nerodno združevati vse MČ, še posebej v območju 4, kajti območje obsega zelo širok predel Maribora kot tudi večino prebivalstva. Opaziti je bilo, da so občani imeli nekoliko ciničen odnos do takšnih združenih območij, kar je gotovo odvrnilo nek segment prebivalcev. Najbrž je število in oblika območij posledica relativno nizkega finančnega okvirja in je bilo število območij treba obdržati nizko, da je upošteva je finančno razdelitev med območji bilo mogoče izglasovati več substantivnih projektov. Pri prihodnjih izvedbah predlagamo, da se osnuje več območij, s katerimi se bodo občani lažje identificirali, ob vnaprejšnjem zagotavljanju dovolj velikih finančnih okvirjev, da bo možno izglasovati več projektov.

Finančna sredstva so bila porazdeljena enakomerno med vsa območja, ne glede na število prebivalcev. Na ta način se je proporcionalno več sredstev namenilo krajevnim skupnostim. Ker so KS zgodovinsko slabše urejene kot bolj gosto poseljena območja, je to dobrodošlo za bolj enakomeren razvoj različnih delov občine. Kljub temu je vredno opozoriti, da je količina predlogov in skupna vrednost predlogov v območjih 1 in 3 precej nižja od predelov 2 in 4, kar je gotovo delno posledica manjšega števila prebivalcev. To je posebej problematično v območju 1, kjer je celoten nabor projektov v glasovanju komaj presegel finančni okvir in nista bila izglasovana le dva predloga. V takšnem primeru, kjer je mogoče skoraj vse predlagane projekte umestiti v finančni okvir, nastane nevarnost, da so izglasovani projekti, ki v resnici nimajo podpore med krajanji. Predlagamo, da se pri naslednji izvedbi izvede dodatne aktivnosti osveščanja in aktivacije prebivalcev krajevnih skupnosti.

Kriteriji za predloge

Kriteriji, ki so bili zastavljeni za veljavnost predlogov, so bili zastavljeni smiselno. Bili so precej odprti in so občanom omogočali podajati predloge tako za investicijske projekte kot tudi za mehke vsebine, hkrati pa so dovolj dobro definirali zunanje okvirje, da so se na glasovanje umestili predlogi, za katere je velika verjetnost, da bodo tudi izvedeni. Finančni okvir za posamičen predlog je smiseln v odnosu do celotnega razpoložljivega zneska, bi pa bilo smiselno ob povečanju skupnega finančnega okvirja povišati tudi zgornji limit za posamičen predlog. Za spodbujanje deliberacije in medsebojnega obveščanja med občani bi bilo morda smiselno dodati nov kriterij, namreč, če ima predlog več sopedlagateljev, je lahko ta predlog ovrednoten tudi za nekoliko višji znesek, kot pa če je predlagatelj le eden.

Informiranje občanov

Ocenjujemo, da informacijska kampanja ni dosegla zaželjene stopnje obveščenosti. Ob pogovoru z občani med samim procesom PP kot tudi sedaj, ko je proces zaključen, smo ugotavljali, da mnogo občanov sploh ni vedelo, da se PP izvaja. Še slabše je bilo poznavanje vseh podrobnosti, ki so relevantne za participacijo. Občani pogosto niso vedeli kdaj in kako se zbira predloge, kdaj in kako se glasuje, kakšne so različne opcije za oddajo predlogov ter glasovanje. Izredno pogosto so občani, ki so bili s PP seznanjeni, mislili, da lahko oddajo samo en predlog, in pogosto niso vedeli, da lahko oddane glasove naknadno spremeniš, če nisi zadovoljen s tem, kako si zapolnil glasovalno košarico. Razumljivo je, da je bilo informiranje do neke mere oteženo zaradi epidemiološke situacije, ki je preprečila

izvedbo informativnih delavnic, kot so bile sprva načrtovane, spletne verzije pa niso dosegle enakega učinka. Prav tako so imeli manjši učinek kot sicer plakati na javnih mestih, saj se je po teh površinah gibalo manj občanov, kot bi se sicer. Čeprav je epidemija gotovo vplivala na slabšo obveščanost, menimo, da so se zgodile strateške napake pri obveščanju.

V izvedbah drugih občin se kaže, da je najbolj učinkovito direktno obveščanje na dom, ki je v informacijski strategiji MOM tokrat bilo aktivno le ob začetku zbiranja predlogov, ko so vsa gospodinjstva prejela letak. Gospodinjstva so bila obveščena tudi preko občinskega časnika, ki se je v več občinah že izkazal kot neučinkovit medij za obveščanje občanov. Večina občin, ki se je zanašala na direktno obveščanje preko občinskega časopisa, je doživela podpovprečno udeležbo. Kot bolj učinkovita sredstva direktnega osnovnega obveščanja se namesto letaka kaže zloženka, saj je precej manj verjetno da roma v koš, ne da bi jo pred tem prebrali, kot zelo učinkovito sredstvo za poziv občanov na glasovanje pa se kaže komunikacija v kuverti, saj praksa iz drugih občin kaže, da nobena občina, ki je uporabila poziv s kuverto, ni imela manj kot 10 % udeležbe, vključno s pilotnim projektom v Mariboru.

Precej truda se je vlagalo v izdelavo video vsebin, kar se nam zdi dobro, je pa bila ta vsebina nespretno ponujena občanom, saj vse informacije niso bile na enem mestu, ampak so bile razdeljene med aplikacijo Consul in spletno stranjo MOM. Informacije so prav tako prihajale z zamikom in so jih občani spregledali, saj ni bilo za pričakovati, da bo občan večkrat preveril isto spletno mesto, če so se morda pojavile nove informacije. Predlagamo, da se v prihodnje vso gradivo pripravi vnaprej ter lansira na enostavno dostopni in pregledni enotni lokaciji, najbolje kar na prominentno vidnem zavihku v aplikaciji za oddajo predlogov, vključno s povezavami do eksternih vsebin, youtube kanala, piar objav in podobnega.

Obveščanje o pričetku glasovanja in vabilo k glasovanju nista dosegla svojega cilja, saj mnogo občanov ni vedelo, kdaj se lahko glasuje. Zelo šibko je bilo obveščanje o podaljšanem roku za glasovanje, saj smo v pogovorih z občani zelo redko našli koga, ki je bil seznanjen s podaljšanjem roka. Izredno slabo je bilo izvedeno tudi obveščanje o možnostih glasovanja na sedežih MČ in KS. Celotni občani, ki so se udeležili spletnih delavnic in so vedeli, da ta možnost obstaja, so težko našli informacije, kako to izvesti. Večina sploh ni vedela, da ta možnost obstaja. V kombinaciji s tem, da se je bilo treba za glasovanje naročiti, predvidevamo, da je bilo primerov glasovanja na sedežih MČ in KS zelo malo.

Aplikacija Consul

Aplikacija se je izkazala kot učinkovito orodje za oddajo predlogov. Zagotavljala je popolno transparentnost in preglednost dogajanja. Odlično je v realnem času poskrbela za javno objavo vseh prispelih predlogov ter tudi obrazložitve za neumestitev v glasovanje. Takšna transparentnost pripomore k gradnji zaupanja.

Na aplikacijo lahko naslovimo nekaj manjših očitkov. Znotraj aplikacije niso bile objavljene vse vsebine in navodila, ki so bila pripravljena za PP, in več kot očitno jih občani tipično niso iskali po različnih platformah, teksti so se v določeni meri tudi spreminjali, kar ni optimalno. Prav tako je sicer odličen intuitiven uporabniški vmesnik po drugi strani bil preveč prilagojen večjim uporabnikom računalnikov, medtem ko so neveščji uporabniki, ki se niso spoznali na, za nekatere, samoumeven proces registracije,

na tem mestu večkrat naleteli na težave. Občani so občasno naleteli tudi na težave pri nalaganju slik k predlogom.

Problem je predstavljal tudi zapis predlaganega zneska, ko je občan oddal svoj predlog. Če je številko zapisal s pikami ali vejicami (na primer 10.000,00), je aplikacija odrezala vse znake za ločili in ostale so samo številke pred ločili (na primer 10). Ker je komisija to spregledala in tega ni popravila, se je zgodilo, kar se je zgodilo tokrat, namreč, da so bili v glasovanju projekti ovrednoteni na drobne zneske. Morda se za dodatno varovalko v aplikaciji v okvirčku za predviden znesek enostavno onemogoči uporaba znakov, ki niso številke.

Aplikacija Consul se je izkazala za boljšo kot aplikacija Yrpri, ki se je uporabljala v pilotnem projektu v MČ Radvanje leta 2015, zato jo je smiselno ob manjših popravkih uporabljati tudi v prihodnje.

Zbiranje predlogov

Zbiranje predlogov preko spletne aplikacije je bilo učinkovito. Časovni okvir za oddajo predlogov je bil primeren. Oddaja predlogov je bila relativno enostavna. Možno je bilo oddati predlog tako preko spletne aplikacije kot tudi preko obrazca, ki ga je občan lahko dobil ali oddal osebno na sedežu MČ ali KS. Oddaja preko papirnatega obrazca ni bila organizirana učinkovito, delno gotovo zaradi epidemije, precej pa tudi kot posledica kombinacije slabega informiranja o tej možnosti ter zelo omejenih uradnih ur MČ in KS. Zelo pozitivno je bilo, da so bili predlogi v realnem času javno objavljeni, kar je pripomoglo tudi k samoiniciativni deliberaciji. Opaziti je bilo, da je nekaj občanov izvajalo kampanje promocije svojih predlogov, kar je pozitivno, saj se tako povečuje osveščenost skupnosti in pogloblja deliberativni element.

Deliberacija

Razumljivo je, da je element deliberacije, torej pogovor na relaciji občan – občan, zaradi epidemiološke situacije skoraj v celoti umanjkal. Kaj veliko se ob pričujoči situaciji glede tega ni dalo narediti, bi pa bilo primerno v naslednji izvedbi, ko bodo boljše razmere, temu posvetiti več pozornosti in PP zasnovati tako, da bo spodbujal deliberacijo, ter načrtovati organizacijo dogodkov deliberacije, še posebej z ozirom na demografske skupine, za katere bo MOM ugotovila, da so se proporcionalno v manjši meri udeležili PP.

Evalvacija predlogov

Odločitev, da bo komisija sestavljena kombinirano iz zaposlenih na mestni upravi in predstavnikov civilne javnosti, je dobra, saj takšna sestava poveča zaupanje v objektivnost delovanja komisije. Dobro bi bilo to dejstvo bolje komunicirati.

Pregled predlogov s strani komisije je bil izveden z napakami, ki se morajo nujno odpraviti, saj so nekatere zavrnitve povzročile upravičeno jezo. Iz obrazložitev, ki so bile vsaka v svojem stilu, je videti,

da komisija predloge ni obravnavala kot celota, ampak se je delo razdelilo med člane komisije. Nekatere obrazložitve so MOM naslavljalje celo v tretji osebi, kot da ni MOM tista, ki evalvira te projekte, kar vodi v nezaupanje do procesa. Pri posameznih odgovorih je bilo zaznati, da se oseba, ki je predlog obravnavala, ne spozna na specifikke, ki jih predlog naslavlja. Napake, ki so se pojavljale, so sledeče:

- Najhujša napaka je bila, da je komisija zavračala predloge na podlagi kriterija, da je predlagana aktivnost ali poseg del "rednih vzdrževalnih nalog". Ta kriterij ni bil nikjer naveden kot nedovoljen in kolikor je razvidno, ga je komisija ustvarila naknadno. To je nedopustno z vidika transparentnosti postopka, saj če si na koncu namišlja nova izločevalna pravila, to resno zamaje zaupanje v iskrenost participativnega proračuna. Če MOM misli, da je to smiseln kriterij, potem mora biti zapisan med kriteriji za veljavnost predlogov na začetku, še preden se prične zbirati predloge. Menimo pa, da takšen kriterij ni smiseln, kajti če nekdo predlaga sanacijo neke infrastrukture, ki je degradirana, potem je več kot očitno, da to "redno vzdrževanje" v preteklih letih ni imelo nobenega učinka, in mora biti možno, da občani skozi PP dosežejo sanacijo te infrastrukture.
- Druga huda napaka je bila, da so bile nekatere zavrnitve argumentirane z vrednostno sodbo in s frazami kot "ne vidimo dodane vrednosti", "to ni smiselno". To je grobo preseganje nalog, ki naj bi jih opravila komisija, ki naj bi bila izključno preverjanje skladnosti predlogov z vnaprej objavljenimi kriteriji. Pri PP so občani tisti, ki ocenjujejo smiselnost in dodano vrednost projektov. Takšnih izletov izven svojih pristojnosti si komisija v prihodnje ne sme dovoliti.
- Manj problematične so tehnične napake, ki so se zgodile. Včasih so bile v obrazložitvah navedene trditve, ki so se izkazale za neresnične, na primer, da neko zemljišče ni v lasti ali upravljanju MOM, pa se je kasneje izkazalo, da je. Včasih so bile obrazložitve interno kontradiktorne, na primer, da neka aktivnost ni v pristojnosti MOM, ampak hkrati ta aktivnost del rednih nalog MOM. Oboje seveda ne more biti res. Menimo, da so takšne napake posledica ločenega dela komisije in da bi bilo delo opravljeno precej bolje, če bi komisija predloge obravnavala skupaj.
- Komisija ni pravilno korigirala finančnih ocen za predloge. Pri nekaj predlogih je ostal nepopravljen znesek, na primer 15 € za otroško igrišče, ki se v aplikaciji pojavi, kadar občan številko zapiše s pikami ali vejicami. Komisija mora pri vsakem predlogu preveriti znesek, ki ga je zapisal občan (ali se morda zatipkal), in ga po potrebi popraviti, saj drugače nastajajo težave pri glasovanju, ki se izvaja s polnjenjem košarice, in imajo predlogi z zmotnimi zneski veliko prednost.
- Nekateri predlagatelji so dobili zavrnilne obrazložitve tudi po elektronski pošti na svoj osebni naslov, medtem ko so drugi predlogi zavrnilne obrazložitve videli le v aplikaciji. Oba načina sta primerna, vendar je potrebno predloge obravnavati enotno.

Predlagamo, da se v prihodnjem ciklu komisiji bolj natančno obrazloži okvirje njihovega dela ter se poskrbi, da se v za to namenjenem časovnem okvirju predvidi dovolj ur in institucionalne podpore, da bodo lahko predloge obravnavali kot celota in ne kot posamezniki. Prav tako je priporočljivo, da se obrazložitve zavrnitev oblikujejo enotno, jedrnato, na podlagi preverjenih informacij in tako, da bo predlagatelju nedvoumno jasno, kateremu kriteriju njegov predlog ni ustrezal.

Glasovanje

Spletno glasovanje se je izkazalo kot nekaj, na kar se je potrebno navaditi in naučiti. V pogovorih z občani smo opazili, da je med starejšimi precej oseb, ki jim je to predstavljalo veliko prepreko in posledično niso glasovali. Nezanemarljivo število starejših oseb sploh nima elektronske pošte in si jo ne

zna urediti in kot taki niso niti predlagali niti glasovali. Nimamo enostavne rešitve za ta problem, je pa smiselno, da se v komunikaciji jasno izpostavijo alternativne možnosti in se organizira dodatna pomoč starejšim.

Komuniciranje o glasovanju in predvsem podaljšanju glasovanja je bilo slabo, kar je gotovo vplivalo na relativno nizko udeležbo in privedlo, sumimo, da je zelo malo občanov izkoristilo podaljšanje roka.

Glede načina glasovanja je bilo pogosto zaznati željo, da bi lahko glasovali za projekte v vseh območjih in ne le v enem, kljub temu da bi območja v neki obliki še vedno obstajala in imela svoj finančni okvir ter da zato glasovalna košarica ne bi bila nič večja.

Udeležba

Pri udeležbi v participativnem proračunu sta pomembna dva faktorja. Udeležba pri podajanju predlogov in udeležba na glasovanju. Udeležbo pri tokratni izvedbi PP v Mariboru je potrebno gledati skozi prizmo preteklih poizkusov v letu 2015 in 2018. Za tokratno izvedbo je bilo zaradi dveh neuspešnih izvedb prejšnjega župana, ki sta gotovo pustili negativno sled v spominu občanov, za pričakovati nekaj nižjo udeležbo, kot bi bila sicer. Menimo, da se temu ni bilo možno v celoti izogniti, zato bo potrebno z dosledno izvedbo in večjim komuniciranjem ponovno pridobiti zaupanje občanov v PP, ki ga je župan Fištravec zapravil.

Število podanih predlogov je bilo v rangu pričakovanega, čeprav nekoliko nižje, kot bi v primerjavi z drugimi občinami pričakovali. Pod pričakovanjem pa je bila udeležba na glasovanju, ki bi, če bi bila sorazmerna z udeležbo pri podajanju predlogov, dosegla okoli 4 %. Razlog za nižjo udeležbo težko z gotovostjo identificiramo, zdi pa se, da je to posledica šibkejšega obveščanja v fazi glasovanja.

Pri PP, če naj bo res vključujoč, je pomembno, da se ga proporcionalno udeležujejo vse demografske in socioekonomske skupine občanov. Predlagamo, da MOM iz podatkov registracij uporabnikov spletne strani ugotovi starostne skupine in ugotovi morebitna odstopanja v udeležbi različnih starostnih skupin ter ta odstopanja naslovi z bolj ciljno komunikacijo v naslednjem ciklu.

Izvedba

Za razliko od ostalih aspektov izvajanja PP v tem dokumentu izvedbe ni mogoče evalvirati, saj ta šele prihaja. Vseeno pa bi podali nekaj predlogov, ki se kažejo kot dobra praksa.

- Projekti naj bodo navedeni v proračunu na način, da je jasno, da gre za projekt PP. Ob projektu naj bo naveden znesek, ki je za izvedbo predviden.
- Kjer je smiselno, se je pred izvedbo projekta dobro posvetovati s predlagateljem in skupaj doreči podrobnosti izvedbe. Tako bodo projekti kar najbolj sledili volji predlagatelja in skupnosti, ki je zanj glasovala.
- Projekti morajo biti zagotovo tudi izvedeni, sicer občani ne bodo hoteli sodelovati v PP. Zelo nazoren je padec udeležbe iz 11,8 % iz leta 2015 na okoli 1 % v letu 2018 kot posledica nedosledne izvedbe izglasovanih predlogov in izgube zaupanja.

- Kjer je smiselno, je modro postaviti ob izvedenih projektih tudi obvestilne table ali drugačne manjše označbe, ki bodo uporabnikom sporočale, da je bil projekt izveden v sklopu PP. Na ta način se bo gradila prepoznavnost in krepilo zaupanje, da PP deluje in se z udeležbo občanov lahko nekaj doseže.
- MOM naj redno posodablja stanje izvajanja projektov v aplikaciji Consul, ki to omogoča. Pri posamičnih projektih naj se zapiše okvirni terminski plan, kdo je skrbnik projekta v mestni upravi, v razumnih časovnih intervalih pa naj se zapiše tudi, katere aktivnosti trenutno potekajo glede izvedbe (arhitekt pripravlja idejno zasnovo, pridobivajo se soglasja, objavljen je razpis za izvajalca itd.).

*Iniciativa mestni zbor
zanjo Matic Primc*

Dokument je bil posredovan tudi medijem